

Τὸ Θέατρον

αὶ γοεραὶ αὐτῶν οἰμωγαὶ συνέπνιγον τὸν κρότον τῶν καταπιπτόντων τοίχων καὶ τοὺς συνεχεῖς μυκηθμούς τῆς γῆς. Καὶ ἐν τούτοις ἐν ὅλῃ αὐτῇ τῇ ταρταρείῳ φρίκῃ καὶ τῷ σατανικῷ πανδαιμονίῳ οὐδεμία ἐλησμώνησε τὸ τέκνον τῆς, ἀλλ' ἅπασαι προκινδυνεύουσαι καὶ τὴν ζωὴν αὐτῶν εἰς μηδὲν λογίζομεναι ἐπανήρχοντο εἰς τὰς καταπεσούσας οἰκίας των, ἀφ' ὧν τὸ ἔνστικτον τῆς ἰδιοσυντηρήσεως τὰς εἶχεν ἀπομακρύνει καὶ ἐφορμῶσαι, ὡς λέειναι, μάχας ὁμηρικὰς συνεκρότουσαν πρὸς τὰ ἐρείπια καὶ διὰ τῶν χειρῶν καὶ τῶν ὀνύχων ἀπομακρύνουσαι τοὺς λίθους καὶ τὴν ἄσβεστον ἐξέθαπτον ἐξ αὐτῶν τὰ τέκνα των. Πρὸ τοιοῦτου ἡρωϊσμοῦ, οὐ τὰ κατορθώματα οὔτε ποιητῆς οὔτε ἱστορικοῦ θὰ ἐξυμνήσῃ, ὠχριοῦν τὰ μέγιστα τῶν πολεμικῶν κατορθωμάτων.

*

Τοιαύτην σκηνὴν μοὶ διηγήθη μήτηρ, ἐνώπιον τῶν Βουλευτῶν Ζακύνθου κ. κ. Λομβάρδου, Ρώμα καὶ Πλακᾶ, κατοικοῦσα ἐν μικρῷ οἰκίῳ παρὰ τὴν συνοικίαν τῆς Ὑπαπαντῆς.

— Αὐτὸ τὸ παιδάκι ποῦ βλέπεις, ἀρέντη—μοὶ ἔλεγεν ἐπιδεικνύουσα μοὶ διετὲς παιδίον μὲ δεδεμένον τὴν κεφαλὴν καὶ μεμωλωπισμένον τὸ πρόσωπον εἶχε ταρῆ μαζῶ μὲ τὴν κούναν του ἐκεῖ δὴ ἴστην γωνιά. Ἡ μισὴ κούνια εἶχε σκεπασθῆ ἀπὸ χαλάσματα, ἀπάνω δὲ ποῦ ἦταν τὸ κεφαλάκι του εἶχαν πέσει δύο μεγάλα κοτρώνια. Στὸ πέσιμό του τὸ ἕνα συνεπῆρε μαζῶ καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου καὶ αὐτὸ τὸ ἔσωσε!

Καὶ ταῦτα λέγουσα ἐποίησε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ ἀπέτεινε δακρύνουσα θερμὴν πρὸς τὸν Ἅγιον προσευχὴν.

— Ἐγὼ — ἐξηκολούθησε — ὤρμησα ἔξω ἴστην πρώτη στιγμὴ τοῦ χαλασμοῦ. Μὰ ἄμα βρέθηκα ἴστον δρόμο, τότε θυμήθηκα τὸ παιδί μου. «Τὶ κάμνω!» εἶπα καὶ ὤρμησα πίσω. Μιὰ, μιὰ πέτρα ἐβγαζα, ἀρέντη, ἔτσι νὰ με βοηθῆ πάντα ὁ Ἅγιος καὶ μισὴ ὥρα ἔκμα, ὡς που νὰ τὸ ξεθάψω, τὸ τοκαμένο. Καὶ αὐτὸ ἐκλαίγε σιγανὰ, σιγανὰ.

*

Καὶ ἤδη ὁποία νομίζετε, ὅτι εἶναι νῦν ἡ Ζάκυνθος. Σωρὸς ἐρείπιων. Ὁλόκληρος ἡ ἐξοχὴ τῆς, ἅπαντα τὰ χωρία τῆς δὲν ἔχουσιν οὔτε μίαν οἰκίαν ἀκεραίαν, ἅπασαι κατέπεσον, ἅπασαι κείνται χαμαί. Χωρία, ὡς τὸ Γαιτάνιον καὶ τὸ Κερί ἀποτελοῦσι βουνοὺς χαλασμάτων. Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκ 2,800 οἰκιῶν, κατ' αὐτοὺς τοὺς ἀποσταλέντας ἐπὶ τόπου μηχανικοὺς μάλισ αἱ 200 εἶναι κατοικήσιμοι. Αἱ λοιπαὶ οὐ μόνον δὲν εἶναι κατοικήσιμοι, ἀλλὰ τὸ φρικωδέστερον εἶναι ζῶντες τάφοι, ἔτοιμοι νὰ καταβροχθίσωσι τοὺς ἐν αὐταῖς ἐπιμένοντας νὰ εὑρῶσιν ἄσυλον Ζακυνθίους. Οἰκίαι μεγάλαι καὶ ὠχυρῶς ἐκτισμέναι, ὡς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χαριάτη, νῦν Μερκάτη, ἡ νέα τοῦ κ. Βούλτσου, ἡ τοῦ Σβορώνου, τοῦ Ζησιμοπούλου, τοῦ Ραφτάνη, τοῦ Ἄλ. Ρώμα ἔπαθον μεγίστας ζημίας. Ἐκ τῶν Ἐκκλησιῶν δὲ αἱ πλείστα ἔπαθον καὶ ἰδίᾳ σχεδὸν ἠρειπώθησαν ἡ πάγκαλος Ἁγία Τριάς, ὁ Ἅγιος Στυλιανός, ὁ Ἅγιος Ἡλίας, ὁ Παντοκράτωρ, ὁ Σάν Μάρκος, ἡ Σάντα Μαρίνα, ἡ Ἁγία Παρασκευή, ὁ Ἅγιος Χαράλαμπος.

*

Περιῆλθον πλειστάκις τὰς διαφοροὺς συνοικίας τῆς πόλεως καὶ ἐφορῶσα πρὸ τοῦ μεγέθους τῆς καταστροφῆς. Αἱ συνοικίαι ἰδίᾳ Νεοχωρίου, Ἁγίας Ἄννης, Ὑπαπαντῆς, Ὑψώματος, Ἀμμου, Ἁγίας Τριάδος εἶναι παντελῶς ἀκατοίκητοι.

Τὶ θὰ γείνη ὅλος αὐτὸς ὁ λαός;

Ὁ Βασιλεὺς, ἡ Κυβέρνησις, οἱ Βουλευταὶ Ζακύνθου, σύμπασα ἡ Ἑλλάς, αὐτοὶ οἱ ξένοι προσέρχονται ἀρωγοὶ καὶ οὐδέποτε ἡ Ἀθηναϊκὴ φιλανθρωπία τοσοῦτον λαμπρῶς ἐξεδηλώθη. Ἄλλ' ὅλα ταῦτα δὲν εἶναι ἐπαρκῆ πρέπει πάντες, πάντες νὰ συνδράμωμεν, ὅπως δυνάμεθα τὴν καλὴν, τὴν ὠραίαν, ἀλλὰ τόσον δυστυχῆ ταύτην νῆσον, τὸ ἀγλάισμα τῆς Ἑλληνικῆς φύσεως, τὴν πάγκαλον Ζάκυνθον.

N. I. ΣΠΑΝΔΩΝΗΣ